

410 днів, число осіменінь на запліднення — 1,8. При підвищенні молочної продуктивності корів на 2 тис. кг молока ці показники збільшувались: сервіс-період — на 19%, міжотельний період — на 5%, число осіменінь — на 0,7, а при збільшенні надоїв до 8 тис. кг ці показники зросли відповідно на 20%, 5 та на 1,1%.

Таким чином, попередні результати наших досліджень підтверджують залежність показників відтворної здатності корів української червоно-рябої молочної породи від їх молочної продуктивності.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

УДК 636.32/38.082.4

А.О. БОНДАР*

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА БАГАТОПЛІДНІСТЬ ОВЕЦЬ

Багатоплідність — один із факторів, що підвищує продуктивність і конкурентоспроможність тварин. Тому це питання є актуальним для зоотехнічної науки і практики.

Методика дослідження. Багатоплідність аксанійської тонкорунної породи вивчали в умовах племінного заводу ім. Шмідта Очаківського району Миколаївської області. Потенційну багатоплідність вивчали в умовах ІТСП "Асканія-Нова". З цією метою врахували окоти 647 овець. Дослідження проведені методом спостереження, варіаційного аналізу даних окотів.

Результати дослідження. Обстежували окоти 647 самок кавказької породи, з них трійнями окотилось чотири самки (0,6%), двійнями — 95 (14,7%), а 548 самок (84,7%) народили по одному ягняткові. У середньому багатоплідність овець кавказької породи в наших дослідженнях становила 116 %.

*Науковий керівник — кандидат біологічних наук В.М. Давиденко.

© А.О. Бондар, 2001

Розведення і генетика тварин. 2001. Вип. 34

Серед народжених ягнят було 379 ярочок (50,6%) і 371 баранчик (49,4%). По три ягняти народили такі тварини: №04661—04791 віком 10 років, тривалість кітності 145 діб; самка № 45104—045565 віком шести років, тривалість кітності 147 діб; самка № 5к 619—04471 віком п'яти років, тривалість кітності 155 діб; самка №863—07458 віком двох років, тривалість кітності 147 діб. Всі ягнята були добре розвинуті (жива маса при народженні сягала 2,7—3,0 кг). Вівцематки малу хорошу молочність і добре виражені материнські якості. За умов селекційної роботи, спрямованої на підвищення багатоплідності овець, такі самки і їхній приплід являють собою особливо цінний матеріал.

У виробничо-науковому досліді ми вивчали фактичну багатоплідності самок асканійської тонкорунної породи в умовах вівцеплемзаводу ім. Шмідта за період з 1986 по 1995 р. У результаті цих досліджень виявлено, що найнижчий показник багатоплідності мають вівцематки при першому окоті, яких осіменяли у віці ярок. Серед цих тварин було лише 4,1% самок, які мали двійню при ягнінні. У тварин, яких вперше осіменяли у віці переярок, кількість самок, котрі при окотах дали двійню, зросла до 8,6%. Ще в більшій мірі зросла кількість багатоплідних самок другого, третього, четвертого і п'ятого окотів і становила відповідно 14,2; 11,9; 16,8; 31,8 відсотків. А після шостого окоту кількість самок, що окотились двійнями, різко знизилась і становила 6,1%. Результати досліджень свідчать, що багатоплідність вівцематок залежить від віку: у молодих і старих овець цей показник досить низький, а у дорослих — коливається від 11,9 до 31,8 відсотків. Звертає на себе увагу, що багатоплідність тварин, яких вперше осіменили у віці переярок, значно перевищує тих, котрих осіменили у віці ярок (8,6 проти 4,1%).

За період з 1986 по 1995 р. найменша кількість багатоплідних самок була у 1986 та 1992 р., лише по 5,4% тварин, а найбільша — у 1988 р. (17,4%). За показником багатоплідності не спостерігається і почерговість у роках. Так у 1992 р. багатоплідних самок було 5,4 %, в наступному 1993 р.

— 5,6%, а в період з 1988 по 1991 р. показник багатоплідності тримався на досить високому рівні відповідно 17,4; 12,4; 16,4; 14,9 відсотків. Отже, багатоплідність самок залежить від кормових та кліматичних умов, оскільки роки з низькою багатоплідністю самок мали низький рівень кормового забезпечення, а осінь у ці роки була несприятлива для нагулу самок.

Проаналізували також кількість багатоплідних самок у розрізі отар. У цьому випадку на 5 отарах коливання багатоплідності самок виявилось досить значним. Так в отарі № 5 самок з багатоплідними окотами було 14,2%, тоді як в отарі № 2 таких самок було лише 4,3%. Отже, можна зробити висновок, що багатоплідність самок залежить від господарських умов і, зокрема, має прямиий зв'язок із якістю їх годівлі й догляду.

Тварини, які окотились трійнями: матка № 61627, 1986 року народження, класу еліта з вовняною продуктивністю 5,5 кг на четвертому році життя народила 3 ягнят (у 1989 р.). Самка мала хорошу молочність, а ягнята були добре розвинені. Друга самка № 0530, 1990 року народження, першого класу також на четвертому році життя (у 1993 р.) народила 3 добре розвинених ягнят.

В умовах племінного заводу ім. Шмідта з 6 проаналізованих окотів виявили тільки одну самку, яка протягом 5 років приводила двійні; дві самки мали таких окотів 4, 25 тварин мали таких окотів 3, по 2 окоти мали 79 самок.

У спеціальному досліді на вівцематках асканійської тонкорунної породи вивчали активність готовності самок до стану статевої охоти, їх запліднення та багатоплідність після осіменіння розбавленою, транспортованою спермою, що зберігалась до моменту використання протягом двох годин. Дослідом було охоплено 2006 самок зовні фізіологічно нормальних, вище середньої вгодованості, віком від 3 до 6 років. Осіменіння овець проводили один раз (одразу ж після завершення відбору їх у стані статевої охоти) протягом доби.

Результати цього досліді свідчать, що багатоплідність овець, яких осіменяли у перші дні періоду парування була вищою, ніж багатоплідність самок, яких осіменяли в останні дні.

Так протягом перших 10 днів окотилось 729 самок, від яких одержано 1185 ягнят. Багатоплідність (фактична) при цьому становила 162,5%. У другу декаду окотилась 401 самка, одержано 605 ягнят і багатоплідність становила 150,9%, а в третю декаду — 71 самка, одержано 109 ягнят, багатоплідність становила 146,5%. У результаті біометричного опрацювання вірогідність різниці (td) між багатоплідністю в першу і другу декади окоту становила 7,6; між багатоплідністю в першу і третю декади — 20,0, а між багатоплідністю в другу і третю декади — лише 1,5.

Серед самок, які окотились у першу декаду, народилось 416 (57,1%), в другу 190 (47,7%) і в третю — 27 ягнят (38,1%). Аналогічна закономірність спостерігалась і по окремих отарах.

Висновки. Багатоплідність овець визначається багатьма факторами — біологічними особливостями та фізіологічним станом організму, віком тварин, умовами годівлі і утримання, кліматичними умовами, спадковими властивостями самок та плідників, термінами осіменіння самок протягом парувально-го періоду та інше. Показник багатоплідності коливається не тільки між різними породами тварин, але і в межах породи, господарства, протягом життя тварини. Це вказує на те, що воно може бути селекційним фактором.

Миколаївська державна аграрна академія